

EKONOMIUTSKOTTETS BETÄNKANDE 8/2003 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om ändring av kärnenergilagen

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 4 november 2003 en proposition med förslag till lag om ändring av kärnenergilagen (RP 128/2003 rd) till ekonomiskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- handels- och industriminister Mauri Pekkari-
nen, industriråd Jussi Manninen och äldre re-
geringssekreterare Minna Hyttinen, handels-
och industriministeriet

- miljöråd Olli Pahkala, miljöministeriet
- regelchef Pekka Salminen, Strålsäkerhetscen-
tralen
- institutsdirektör Mikko Kara, Statens teknis-
ka forskningscentral, VTT Processer
- verkställande direktör Yrjö Sahrakorpi, Sta-
tens kärnavfallshanteringsfond
- enhetschef Pekka Päätiläinen och direktör
Harriet Kallio, Fortum Power and Heat Oy
- forskningsdirektör Juhani Vira, Posiva Oy
- vice verkställande direktör Ami Rastas, Indu-
strins Kraft Ab.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att kärnenergilagen ändras så att i Statens kärnavfallshanteringsfond, som står utanför statsbudgeten, ska avsättas medel i två särskilda förmögenheter som hålls isär från övriga medel i fonden. Avsättandet av medel grundar sig på en årlig avgift som fastställs i den föreslagna lagen. Avgiften tas ut av kärnkrafts-
bolagen och Statens tekniska forskningscentral i
egenskap av innehavare av en forskningsreaktor.

Syftet är att säkerställa att de finska myndig-
heterna och andra som behöver detta till sitt för-

fogande har högkvalitativ och snabbt tillgänglig
kärnsäkerhetsexpertis. Dessutom är det tänkt att
högkvalitativ sakkunskap om olika lösningar på
kärnavfallshanteringen finns att tillgå. Med de
årligen utdelbara medlen finansieras forsknings-
projekt inom ramen för två stora projekt så att de
samlade projekten på ett ändamålsenligt sätt bi-
drar till att den ovan nämnda sakkunskapen kan
bevaras och utvecklas.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Ekonomiutskottet föreslår att lagförslaget godkänns.

Syftet med att avsätta medel i två särskilda förmögenheter i Statens kärnavfallshanteringsfond är att det ska finnas expertis att tillgå. För att garantera tillgången till uppdaterad expertis samordnar handels- och industriministeriet två nationella forskningsprogram kring kärnsäkerhet och kärnavfallshantering. Ministeriet har också deltagit i finansieringen av programmen. I och med lagen överförs kostnadsansvaret för dem på kärnkraftsbolagen och i viss utsträckning också på Statens tekniska forskningscentral i egenskap av innehavare av en forskningsreaktor och avfallshanteringsskyldig. Genom lagen tillförsäkras programmen en långvarig, stabil finansiering.

De särskilda förmögenheterna kommer enligt handels- och industriministeriet att omfatta sammantaget 4—5 miljoner euro.

Ekonomiutskottet menar att handels- och industriministeriet också i framtiden bör delta i finansieringen av grundforskningen på kärnenergiområdet.

Statens kärnavfallshanteringsfond

För reserveringen av kärnavfallshanteringen finns utanför statsbudgeten en fond, Statens kärnavfallshanteringsfond, som lyder under handels- och industriministeriet och förvaltas av det. De avfallshanteringsskyldiga uppfyller sina reserveringsskyldigheter genom att varje kalenderår betala en lagfäst avgift till fonden och med tanke på eventuell betalningsoförmåga överlåter säkerheter till staten. En avfallshanteringsskyldig betalar in till fonden ett belopp som motsvarar de framtida utgifterna för hanteringen av det kärnavfall som uppkommer hos den avfallshanteringsskyldige.

Ekonomiutskottet föreslår att riksdagen godkänner ett uttalande enligt vilket de två särskilda förmögenheter som ska avsättas i Statens kärnavfallshanteringsfond hålls isär från de medel som enligt kärnenergilagen tas ut av de avfalls-

hanteringsskyldiga för kärnavfallshanteringen. Trots att lagen ändras får de medel inte röras som de avfallshanteringsskyldiga betalat in till statens kärnavfallshanteringsfond för det ursprungliga ändamålet och som de avfallshanteringsskyldiga använder för att betala för framtida kostnader för avfallshanteringen (*Utskottets förslag till uttalande*).

Kärnavfallshanteringsfondens kapital uppgick i slutet av 2002 till ca 1 260 miljoner euro.

Kärnenergidelegationen

För förberedande handläggning av ärenden som gäller användning av kärnenergi finns enligt kärnenergilagen i anslutning till handels- och industriministeriet kärnenergidelegationen. Bestämmelser om dess uppgifter ingår i förordningen om kärnenergidelegationen. Till uppgifterna hör bl.a. att lägga fram sådana förslag som delegationen anser vara påkallade beträffande utvecklande och organisering av forskning och utbildning på kärnenergiområdet. Medlemmarna i delegationen är experter inom kärnenergiområdet och områden med nära koppling till det.

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid handels- och industriministeriet. Av det som sägs om beredningen framgår att yttrande om lagförslaget begärts av bl.a. kärnenergidelegationen.

Ekonomiutskottet påpekar att den föregående kärnenergidelegationens mandat löpte ut den 16 april 2003. Den nya delegationen tillträdde den 1 oktober 2003, vilket innebär att det inte fanns någon delegation när propositionen bereddes och att delegationen följaktligen inte har kunnat lämna något utlåtande om lagförslaget.

Övrigt

Enligt utredning till utskottet finns det en viss diskrepans mellan motivet i propositionen och praxis. I motiveringen konstateras det bl.a. att kärnkraftbolagens "intresse för att satsa på att långsiktigt upprätthålla sakkunskapen på kärnsäkerhet har visat tecken på att försvagas, också om situationen inte ännu alls är kritisk". Många

av de sakkunniga som utskottet hört har bemött kritiken genom att lägga fram bevis för att de årliga anslagen för forskning och utveckling kring kärnenergiteknik och kärnavfallshantering har ökat.

Ekonomiutskottet anser att god lagberedningssed inte har iakttagits på alla punkter när propositionen beretts.

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan sagda föreslår ekonomiutskottet

att lagförslaget godkänns utan ändringar och

att ett uttalande godkänns (Utskottets förslag till uttalande).

Utskottets förslag till uttalande

Riksdagen förutsätter att de särskilda förmögenheter som avsätts i Statens kärnavfallshanteringsfond hålls i sär från de medel som i enlighet med kärnenergilagen samlats in av de avfallshanteringsskyldiga för kärnavfallshantering. Ändringen i lagen ger inga möjligheter att röra de medel som de avfallshanteringsskyldiga betalt in till Statens kärnavfallshanteringsfond för det ursprungliga ändamålet och som de avfallshanteringsskyldiga använder för framtida kostnader för kärnavfallshantering.

Helsingfors den 4 december 2003

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Jouko Skinnari /sd
vordf. Jari Leppä /cent
medl. Mikko Elo /sd
Sari Essayah /kd
Merikukka Forsius /gröna
Klaus Hellberg /sd
Reijo Kallio /sd
Esko Kiviranta /cent
Martti Korhonen /vänst

Miapetra Kumpula /sd
Seppo Lahtela /cent
Jere Lahti /saml (delvis)
Klaus Pentti /cent
Antti Rantakangas /cent
Martin Saarikangas /saml
Sari Sarkomaa /saml
Juhani Sjöblom /saml.

Sekreterare var

utskottsråd Eelis Roikonen.